

„De wereld staat in bloei“, dat is inderdaad het thema van deze natuur-symphonie.

Tekens weer wijst Lons ook het spoor, dat de mensch door deze bloeiende wereld getrokken heeft en daarbij komt de liefhebber en kenner van nut en betekenis der microkosmos soms degelijk-critisch uit den hoek. Ook in dat opzicht is de leetuur van dit nieuwe boek leerzaam. Menschen als Hermann Lons, die zelf met eerbiediging van leven en schoonheid tot de natuur naderen, hebben het recht, om op de veelzins vandalistische gedragingen der menschen critiek te oefenen, en we moeten hem dankbaar zijn, dat ze zulks doen.

Niet in allen deele echter aanvaarden we Lons leiding; vooral in zijn theorieën over ontstaan en oorsprong ontdekken we soms evolutionistische tendensen, die tot voorzichtigheid manen. Maar in de vele beschrijvingen, van rijke kennis getuigende aanwijzingen, pittige tekeningen is dit boek zeker een betrouwbaar en ook een voortreffelijke gids. De mooie Lons-serie is dan ook met dit nieuwste deel weer belangrijk verrijkt.

De tweede uitgave, die we moeten noemen is het lang te voren aangekondigde: „Uit mijn leven“ van L. Penning¹⁾. Tot een handje samengevoegd worden hier de feuilletons, die Penning in 1921 plaatste in een van „zijn“ bladen, in dezelfde volgorde en, voorzover ik naging, ook onveranderd. Onze lezers zullen zich herinneren, dat ik in mijn artikelenserie over het leven en den arbeid van Penning op deze biografische schetsen gewezen heb en daaraan ontleende de gegevens, die ik noodig had. In hoofdzaak is dus de inhoud van dit boek hun bekend, althans voorzover die de belangrijke momenten uit Pennings leven betreft en die bijzonderheden, die den Schrijver karakteriseerden. Wil men echter genieten van de wijze, waarop deze „Levensbeelden“, zooals Penning zelf ze noemde, zijn geschreven, de echte Penning-manier van vertellen, dan stelt daartoe deze gebundelde uitgave in staat. Men vindt dan de feitelijke mededeelingen, die ik in de genoemde serie samenbracht, ontleend met de pittige vormen van Pennings onvolprezen verhaaltrant.

Een met pieteit geschreven slothoofdstuk teekent de laatste levensweken en levensdagen van „den grijzen jongeling“. Het doet nog eens gansch het leven en at den arbeid van den veelgeliefden Auteur zien in het licht, dat hem van zijn jeugd overstraalde, het licht van een kinderlijk geloofsvertrouwen en de blijmoedige zekerheid van het in Christus geborgen zijn. Eenvoudig, zonder opsmuk van woorden, blijft dit hoofdstuk geheel in den toon, waarin Pennings eigen schetsen zijn gesteld en sluit het uitnemend daarbij aan. Toch zou een duidelijke scheiding tusschen dit deel (door Pennings dochter geschreven) en de levensbeelden van Pennings eigen hand, wenschelijk zijn geweest. Nu volgt het, zonder meer, onmiddellijk op het laatste feuilleton, wat, gezien den titel van het werk, een ietwat vreemde indruk maakt, te meer, waar nergens in het boek vermeld staat, dat hier vroeger-verschenen feuilletons worden gebundeld. De lezer, die deze dingen niet weet, zal zich nu terecht afvragen, hoe toch dit boek geconcipeerd is.

Intusschen zijn we voor de uitgave van deze feuilletons erkentelijk. Een zeer interessant stuk werk van Penning, dat anders in een krant begraven zou liggen, is nu voor verloren-gaan bewaard. Bovendien kan het nu in breeden kring nieuwe lezers vinden.

Liefhebbers van literatuurgeschiedenis wijs ik ten slotte op een derde uitgave „Constantijn Huygens' 't Voorhout en 't Kostelick Mal“. Beide gedichten van den 17en eeuwse meester zijn bekend: „'t Voorhout“ immers is een moraliserende schildering van het Haagsche leven, in de vier jaargetijden, zooals het in de „tweemaal twintig paeren“ van lindeboomen „met geschichten omgeplant“ werd gezien, „'t Kostelick Mal“ is een zeer scherpe satyre op de mode-overdrijving en mode-dwaasheid, die blijkbaar ook al in Huygens' tijd opvallend was. De vrij uitvoerige dichtstukken verschenen tegelijkertijd (1622) en brachten nogal wat roering te weeg: sommigen (Cats b.v.) betoonden zich zeer ingenomen, prezen Huygens als „geestich overal“, anderen hinderde de scherpe, soms bedijluchtige toon en de opzettelijk ingewikkelde vorm. Voor onzen tijd hebben beide stukken groote waardij, en omdat ze Huygens in zijn eigenschappen als dichter teekenen en omdat ze inzicht geven in de toestanden en opvattingen van zijn eeuw.

Deze heruitgave brengt niets, dan de gedichten zelf. Maar 't gaat hier om de uiterlijke verzorging. In een bijzonder lettertype (de Grotius-letter) met artistieke initialen gezet, op zeer fijn papier gedrukt en tot in finesses afgewerkt, is deze uitgave²⁾ een luxe-editie, zonder de overdrijving, maar met al het smaakvolle, dat 't woord luxe omvat. Het verdient zeker de aandacht, dat de Nederlandse typografische kunst zulke prestaties leveren kan en het is verblijdend, dat op deze wijze het beste onzer nationale literatuur tot onzen tijd wordt gebracht.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De leiding in de school.

„Het Onderwijs“, orgaan van de Vereen. v. Hoofden van Scholen maakte dezer dagen attent op wat in het Jaarverslag 1923—1924 wordt geconstateerd over het algemeen gezins aan leiding in de school. De strijd, die er van zekere zijde gevoerd werd, om vooral het gezag ook in de school op zij te zetten, schijnt wel algemeen succes te krijgen, nu juist niet altijd in 't voordeel van het onderwijs. Men komt daarvan wel sterk onder den indruk, wanneer men leest, wat officieel in het Regeeringsverslag wordt verklaard. Ik geef hier enkele aanhalingen.

1e Hoofdininspectie (Gelberland, Noord-Brabant, Limburg):

„Toezicht blijft echter noodig en is ook op vele andere wijzen zeer goed mogelijk.“ „Ook tegen het bijwonen van lessen, zageven door onderwijzers in eigen klasse, bestaat geen praktisch bezwaar in een goede school, waar orde heerscht, de leerlingen van het hoofd kunnen zich alsdan met schriftelijk werk bezighouden en, zoo noodig, kan de onderwijzer in het aangrenzende lokaal een oogje in het zeil houden.“

Gemakzucht en gebrek aan durf om op te treden zijn de hooftpeden, waarom een en ander zoo zelden gebeurt. De schoolhoofden voelen zich geen leiders en de onderwijzers zien veel te veel in elke controle een daad van wantrouwen, zij lijden gedeeltelijk aan zelfoverschatting, gedeeltelijk zijn ze bang te worden aangespoord tot harder werken, tot grotere inspanning, wat maar al te dikwijls gewenst zou zijn.“

2e Hoofdininspectie (Zuid-Holland en Zeeland):

„De afschaffing van het ambulantisme der hoofden is wel merkbaar. Vraagt men infichingen omtrent personeel, dan krijgt men dikwijls de opmerking van de hoofden, dat zij daarmee niet bijzonder op de hoogte zijn, wijl hun het onderwijs in een klas is opgedragen. Toch behoort het tot hun taak, zich van het personeel en van den gang van het onderwijs in de geheele school op de hoogte te stellen, en bij wat goeden wil kon dit wellicht meer gebeuren dan op sommige scholen, het geval is.“

3e Hoofdininspectie (Noord-Holland en Utrecht):

„De leiding der school was zeer verschillend. In verscheidene scholen was eenheid van lijn te bemerken in 't groote en toch verscheidenheid in de vele kleine zaken, het onderwijs betreffende, zoodat ieder lid van het personeel zich zelf kon zijn in het geven van zijn onderwijs, terwijl de eenheid niet verloren werd. Een degelijk leerplan en een trouw zich hiernaar houden waarborgt een goeden gang in de school.“

Helaas moesten vaak ernstige afwijkingen worden geconstateerd. O.a. heeft het hoofd der school in zeer vele gevallen schuld. Het is ons n.l. opgevallen, dat zeer vaak het hoofd zich uitsluitend met zijn eigen klas of klassen bemoeide en zich nooit liet met de overige. Ieder lid van het personeel werkt dan zonder eenige controle en de verschillende klassen sluiten niet aan. Meermalen werd bij het vragen naar de gebruikte methodes, in het bijzonder in de laagste klassen, geantwoord met een: „wij hebben geen methode, wij gebruiken onze eigen methode.“ Van zulke gevallen bleek het hoofd der school vaak niets te weten.“

4e Hoofdininspectie (Friesland, Groningen, Overijssel, Drente, zooals men ziet, geldt het hier de vorige in-deeling):

„Hier werd vooral de nadruk gelegd op de wenschelijkheid, dat de positie van het hoofd der school niet verder worde verzwakt.“

„Het Onderwijs“ vervolgt dan zijn artikel aldus:

De belangen van het onderwijs eischen, dat er aan een school zooveel mogelijk in eenzelfde geest wordt gewerkt, dat er iemand is, die door geregeld kennis te nemen van hetgeen er in de verschillende klassen wordt gedaan en de resultaten van het werk, daaraan opzettelijk zijn aandacht geeft, en die ten slotte de verantwoordelijke persoon is voor den geheelen gang van zaken. Daardoor behoeven de betekenis en de waarde van het werk van den klasse-onderwijzer in geen deele schade te lijden. Evenmin behoeft daarvan het gevolg te zijn, dat het prestige van den onderwijzer wordt verzwakt, dat deze door zijn leerlingen en hun ouders niet geheel voor vol wordt aangezien, omdat „het hoofd“ aan de school toch eigenlijk de naam zou zijn. Het werk van een onderwijzer in zijn klas kan niet geheel op zich zelf staan, het houdt verband met het werk in de aansluitende klassen; volledige „zelfstandigheid“ van elken onderwijzer in de school is eenvoudig een waandenkbeeld, waarbij met de school als geheel, als vormende een geleidelijke naar een bepaald, vooraf vastgesteld doel voerende weg geen rekening wordt gehouden. Dat met de opvattingen en inzichten op het gebied van onderwijs en opvoeding van allen, die aan een school verbonden zijn, rekening wordt gehouden, is zeker gewenst; dat voor ieder van hen de gelegenheid openstaat deze opvattingen en inzichten tot uiting en in bespreking te brengen, is zonder twijfel noodig, en de wettelijke bepalingen geven althans voldoende waarborg, dat dit inderdaad kan geschieden, maar men wachtte zich er voor, met het oog op de belangen van het onderwijs en van degenen, in wier belang het wordt gegeven, zijn vakverenigingsleuzen en zijn politieke gevoelens tot uiting te willen brengen bij de regeling van de aangelegenheden der school. Vast staat, dunkt mij, wel, dat wanneer aan zoo menige school het onderwijs flink op peil staat en een inderdaad goeden

invloed oefent op de leerlingen in en buiten de school, dit voor een niet gering deel mede te danken is aan den persoon, die aan het hoofd staat. Honderd tegen een, dat de hoofdloze school, of de republikeinse school, of de revolutionaire school, of hoe men deze inrichting, het „ideaal“ van een deel der onderwijzers, ook wil noemen, het niet zoo ver zal kunnen brengen.

Dat hoofd en verder onderwijzend personeel omtrent de zaken der school overleg plegen, is uitnemend, zelfs noodzakelijk, maar als de onderwijzers met dat overleg slechts bedoelen het „onschadelijk maken“ van de macht en den invloed van „den bovenmeester“, dan wordt wat het zwaarst moet wegen, te weten het belang van de school, van het onderwijs, van het kind, opgeofferd aan partijbelang en vakverenigingspolitiek, al moge dit laatste worden ontkend en al spreekt men liever van de eischen van den modernen tijd en van den waren democratischen geest.

Mochten de onderen onder de onderwijzers, die hij ervaring kunnen de wrange vruchten van het drijven van degenen, die wel eens hun „voormannen“ worden genoemd, den moed hebben zich tegen dit drijven met kracht te verzetten, en mochten de jongeren op hun hoede zijn voor de propagandisten, welke zoo dikwijls reeds een gevaar zijn gebleken voor ware beroeps-liefde en voor een zich met toewijding geven aan een met liefde gekozen levensstaak!

Wij eindigen dit artikel met den wensch, dat spoedig in dit algemeen gebrek aan leiding zal worden voorzien, in 't belang van onze volksoontwikkeling, onze volkswelvaart, maar vooral ten behoeve van onze openbare school, die bij deze „gemoedelijke anarchie“, zeker ten gronde zal gaan, althans verlaten zal worden door die burgers, welke leiding en gezag nog altijd erkennen als goede grondslagen van den Staat!

Ook voor ons, voorstanders van het Bijzonder onderwijs zijn deze dingen van belang. Wij hebben altijd te veel medegeleefd met ons volksonderwijs, om deze verworping onverschillig aan te zien, te meer, wanneer ook onze scholen niet vrij blijven van den geest des tijds.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Evangelisatie door het lied.

Voor den arbeid der Evangelisatie is het lied van groote betekenis. Voor kort zei hij de opening van een Tencampagne iemand: „We willen veel zingen nu in de Tent. Er is en wordt veel gesproken en gepraakt, we willen het in deze campagne veel doen door het lied“. Ik geloof, dat er in de woorden en in de argumentatie van dien spreker een niet onbelangrijk waarheidselement lag. Het lied heeft in den arbeid der Evangelisatie geweldigen invloed. Misschien soms meer dan het gesproken woord.

Wij kunnen ons dat misschien niet al te goed voorstellen, gewoon als wij zijn aan het luisteren naar preek en referaat. Samenkomst is voor ons: spreken ter eener- en luisteren ter anderder zijde. Iets anders is ons niet denkbaar. Maar als wij deze methode overdragen op het terrein der Evangelisatie, moeten we ons toch goed bedenken. Dan zullen we ons in het spreken misschien eens wat moeten corrigeren over den duur en den vorm van de toespraak. En ik geloof, dat we meer dan misschien wel eens geschiedt plaats zullen moeten inruimen aan het lied.

Het lied is immers een niet te onderschatten macht in elken, ook in dezen arbeid. Het wordt gemakkelijker in het geheugen te waarden door zijn maat en rijm dan het in niet gebonden stijl gezegde woord. En het wordt gaarne beluisterd als het gezongen wordt. Ik heb vaak bij Evangelisatiesamenkomsten gezien, dat er menschen op het zingen van een lied afkwamen en bleven zolang het gezongen werd, maar heengingen, wanneer het lied was uitgezongen en de spreker zou beginnen; hetwelk wel eenigzins geschikt was, tot verootmoediging te strekken van dien genoemden spreker.

Maar dan moeten we ons meer dan tot heden misschien geschiedt, werpen op het lied. We moeten aanstands annexeren elk geoorloofd middel, dat blijkt geschikt te zijn voor den arbeid in het Koninkrijk Gods. En wat wij doen, moet zoo goed mogelijk zijn. Het slechte is voor den arbeid des Heeren altijd te slecht. En het beste is niet te goed. Dan moeten we hebben goede zangers en zangeressen, opdat de Evangelisatie-zangkoor een genot worde om er naar te luisteren. De menschen moeten er naar komen luisteren, gedwongen door de bekoring van het lied.

En dan is er ook nog iets anders. Dan moeten we niet alleen zorgen voor goede krachten, die zingend het Evangelie brengen. Maar dan moet ook gezorgd worden, dat het goede Evangelie wordt gebracht. Dat de weg der zaligheid niet verkeerd wordt voorgesteld. Daarvoor waken we in het spreken van het woord. We zorgen steeds, dat het Evangelie wordt gebracht, wel in allen eenvoud en zoo aanlokkelijk mogelijk, den rijkdom van de genade aanprijzend aan die ver van God leven en zonder hoop; maar toch zoo, dat het zuiver en juist Gods vredegedachten aan elk zondaar weergeeft. Om een voorbeeld te geven; we spreken denk ik niet bij voorkeur over de praedestinatie, meer over de noodiging tot geloof en bekering. Maar we stellen evenmin het zoo voor, dat de verkiezing geloochend wordt. Rechte lijnen te trekken is voor ons gebiedende eisch. En voor hen, aan wie het Evangelie wordt gebracht, is het geen schade en betekent het geen vermindering van de kansen om zalig te worden. Integendeel, het echte Evangelie, dat is het Evangelie Gods, zonder verslapping en vervaging in al zijn teederheid gepredikt, dat is voor den zondaar behoud. Wij behoeven God in zijn genade-aanbieding niet te corrigeren.

Gelief van het zingen ander ren het sluiten is door gen he metter ik het v In ve komen. gelisatie ze ook zijn, een hun sa koor in om schien 2 Maar de moeite n gelisatie verzoek doende. worden op, we Psalmen Er is samenko daarin a die zelf woord, i zooals be wordt va leven he in het he gehoord niet de v stukken sterkten zalig wo Wie d gelie wer zou zich zulke liet zingt, ma op een d zelf, wie het recht woord de gen toede dit boek i In het l des te m geen mis goede, ka Daaron niet moge weergever het nog z Het lied te, niet alt verzoening wijze, dat heugen en Maar d lied voora afwijsbare naar den Reeds altijd gese waarin o wordt geg bekenden l del kies or len, is, om Het staat gel. En h onzent ook met muziel ziek. Missc de dwaling verspreide Laat ik zeer goede den gebrui Vandaar, d De Heer d te juichen: tot een uit volk. Soli l Maar me kan iemand voor de z neem ik aan des Heeren ken dwaalt, genis af. M te houden. l leggen. Wa spreken fel In zijn b gemeene re de leer, d Neen, volen verloren vo wilsbestiss En Christu menschen 2 Zijn offer l zoend. Nu r Christus vo

¹⁾ Uitg. La Rivière & Voorhoeve, Zwolle.

²⁾ Gedrukt door C. Nypels op de eigen persen van de uitgever. Leiden Nypels te Maastricht.